

Vurdering af odderens udbredelse i 2020 og forventede spredning i Danmark

Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet

Dato: 3. Marts 2021 | 20

AARHUS
UNIVERSITET

DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Kategori: Rådgivningsnotat

Titel: Vurdering af odderens udbredelse i 2020 og forventede spredning i Danmark

Forfattere: Morten Elmeros

Institution: Institut for Bioscience, Aarhus Universitet

Faglig kommentering: Bjarne Søgaard & Liselotte W. Andersen
Kvalitetssikring, DCE: Jesper R. Fredshavn

Rekvirent: Miljøstyrelsen

Bedes citeret: Elmeros M 2021. Vurdering af odderens udbredelse i 2020 og forventede spredning i Danmark. Notat fra Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 2021 | 20
https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2021/N2021_20.pdf

Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse

Foto forside: Druknet odder i ruse uden stoprist. Foto: Morten Elmeros

Sideantal: 7

Baggrund

Miljøstyrelsen (MST) har d. 15. februar 2021 anmodet Aarhus Universitet (AU) om *"en kort opdatering af, hvor (de geografiske områder) i Danmark beskyttelseshensynet til odder kræver, at der etableres beskyttelse i form af krav om stoprist eller spærrenet i ruseredskaber i salte vande. Der anmodes desuden om, en vurdering af odderens forventede spredningspotentiale (de geografiske områder hvortil odderen kan sprede sig) i løbet af de kommende to overvågningsperioder i NOVANA-programmet"*.

Vurderingen skal anvendes i forbindelse med Fiskeristyrelsens igangværende revision af bekendtgørelse om stoprist eller spærrenet i fiskeredskaber i salte vande. Ifølge de gældende regler skal der anvendes stopriste eller spærrenet i fiskeredskaber i visse salte vande i det nordlige og vestlige Jylland (BEK nr. 674 af 08/07/1996, BEK nr. 1615 af 11/12/2015). Desuden er der påbud om brug af stopriste og lign. i fiskeredskaber i små fredningszoner omkring udløb og mindre områder i andre dele af landet (fx BEK nr. 781 af 29/05/2020).

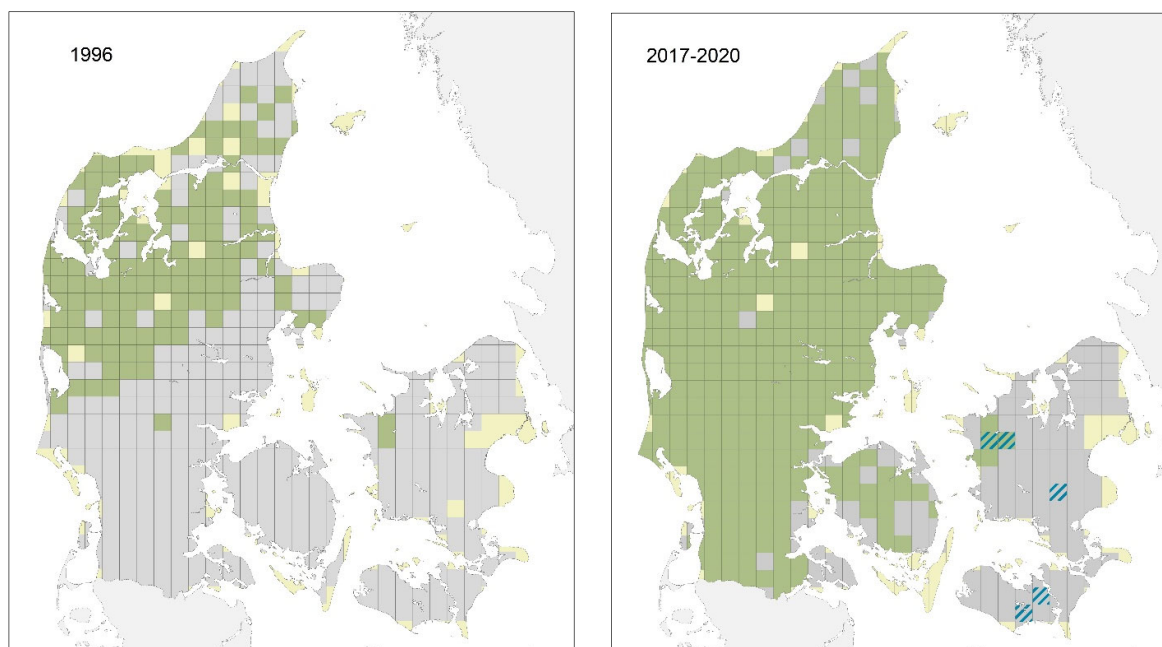
1. Odders aktuelle udbredelse

Da de nuværende bestemmelser om brug af stopriste og lign. i fiskeredskaber i visse salte vande blev indført, var odder kun udbredt i Nord- og Vestjylland (Hammershøj m.fl. 1996) (Fig. 1). Desuden forekom der odder i et lille område i Nordvestsjælland (Leth & Byrnak 1996).

Den nationale overvågning i 2017 viste, at odder var udbredt i hele Jylland og på Fyn samt i det samme område i Nordvestsjælland (Fig. 1) (Therkildsen m.fl. 2020).

Siden 2017 er der gjort flere fund af odder på Fyn, Sjælland og Lolland. Der er fundet spor og døde oddere på hele Fyn (BIOS/AU og DK Johansson, Statens Naturhistoriske Museer/Københavns Universitet (SNM/KU), unpubl. data). På Sjælland er der indleveret døde oddere fra Holmegaard Mose og Åmosen ved Bromølle i hhv. 2019 og 2020 (DK Johansson, SNM/KU, pers. medd.). Siden efteråret 2019 er der regelmæssigt observeret oddere på Østlolland, og i 2020 blev der indleveret to trafikdræbte oddere fra Sakskøbing til Aarhus Universitet. I 2019 og 2020 er der ligeledes indsamlet odderekskrementer i Nordvestsjælland og det østlige Lolland (Andersen m.fl. 2021). Der er registreret odder på Østlolland siden fundet af de to trafikdræbte individer ved Sakskøbing (A. Pedersen, Guldborgsund Komm., pers. medd.).

Der blev desuden fundet rester af en odder i Albertslund i 2018 (DK Johansson, SNM/KU, pers. medd.). Den vurderes dog at være slæbt dertil under en bil og repræsentere dermed ikke en naturlig forekomst.

Figur 1. Odders udbredelse i 1996 (efter Hammershøj m.fl. 1996) og 2017 (efter Therkildsen m.fl. 2020) samt fund af odder øst for Storebælt i 2019-2020 (se referencer i teksten) i 10x10 km-kvadrater i Danmark. Grøn: kvadrater med fund af odder. Grå: undersøgte kvadrater uden fund af odder. Gullige områder er ikke undersøgt. Skraveret: kvadrater med fund af døde oddere og/eller ekskrementer på Sjælland og Lolland i 2019-2020.

2. Områder med behov for beskyttelse i form af brug af stopriste og lign. i fiskeredskaber

Odder har store territorier, og artens bestandstæthed er altid forholdsvis lav (Kruuk 1995). Odder kan tilbagelægge mange kilometer på en nat og fouragerer langs kysten langt fra udløb af vandløb. For at sikre odders bestandsstatus og fremme genindvandring til hele dens naturlige udbredelsesområde i Danmark er det vigtigt at minimere risikoen for uforsætlige drab, fx trafikdrab og drukning i fiskeredskaber, overalt i artens levesteder.

Uforsætlige drab som drukninger i fiskeruser, tejner og andre redskaber til fangst af fisk eller krebsdyr kan have væsentlig betydning for dynamikken i de påvirkede odderbestande, og kan virke begrænsende for artens mulighed for at opnå eller opretholde gunstig bevaringsstatus og for at indvandre og etablere sig i nye områder (Hurrell 2017; Landa & Guidos 2019). Stopriste og spærrenet i fiskeredskaber kan effektivt forhindre bifangsten af oddere (fx Søgaard & Madsen 1994, Reuther 2002) uden at påvirke fangsteffektiviteten af fiskeredskaberne i væsentlig grad (fx Berg 1993; O'Leary m.fl. 2020).

Der er generelt få større områder med egnede levesteder for odder på Fyn, Sjælland, Lolland-Falster og Møn sammenlignet med Jylland (Reuther & Krekemeyer 2004). Derfor er kysterne omkring øerne meget vigtige som levested for odder og dermed for at opretholde levedygtige bestande i områderne.

Der er fundet druknede oddere i fiskeredskaber på 15m dybde og i fiskeredskaber flere hundrede meter fra kysten (fx Søgaard & Madsen 1994, Reuther 2002). For at have effekt vurderer AU's at påbuddet om brug af stopriste og lign. i fiskeredskaber bør gælde ud til 500 m fra kysten, som det fx gælder i dele af Ringkøbing Fjord (BEK nr. 674 af 08/07/1996). Det er endvidere AU's vurdering at dette påbud selvsagt bør udvides, så det gælder hele fjorden.

Odder mister kropsvarme, når den er i vandet. Selvom dele af en ruse er over vandet, så odderen kan ånde, vil det ikke beskytte odder, hvis de er fanget i vandet i fiskeredskabet i flere timer. For odder er der ikke forskel på om den drukner i en fritids-, en bierhvervs- eller erhvervsfiskers fiskeredskaber. Derfor bør påbud om brug af stopriste og lign. gælde for alle redskaber uanset evt. erhvervsmæssig tilknytning eller ej.

Områder hvor Aarhus Universitet vurderer, at der umiddelbart er behov for beskyttelse af odder, bl.a. i form af stopriste og lign. i fiskeredskaber i salte vande op til 500m fra kysten er:

- Alle kyststrækninger langs Jylland, inkl. alle fjorde, nor, bugter og vige, bortset fra de åbne sandstrande langs den jyske vestkyst og Læsø og Anholt.
- Alle kyststrækninger langs Fyn, Tåsinge og Thurø inkl. fjorde, nor, bugter og vige.
- Alle kyststrækninger langs Vestsjælland, Isefjord, Roskilde Fjord, langs Sydsjælland inkl. Præstø Fjord og Smålandsfarvandet samt Lolland-Falster og Møn.

3. Forventet spredning af odder

Odders naturlige udbredelsesområde dækker hele Danmark, bortset fra Bornholm (Søgaard & Madsen 1996). Odder spreder sig over lange afstande (Kruuk 1995 og referencer deri). Fx blev ét af de første fund af odder på Fyn, siden arten genindvandrede til øen, gjort på kysten ved Svendborg (Therkildsen m.fl. 2020). Forudsætter man, at de har passeret Lillebælt ved det smalleste sted mellem Jylland og Fyn og har spredt sig videre langs kysten sydøst om Fyn, er der tale om en spredningsafstand på omkring 100 km.

Odder har genetableret sig i hele Sydsverige inden for de seneste år (Loso & Roos 2019). Der er således principielt ingen områder i Danmark, der er uden for individuelle odderes spredningsafstand, og ingen områder, hvor arten ikke kan forekomme i dag og ingen områder, hvor arten ikke kan etablere sig inden for få år, såfremt der er tilstrækkelig med egnede levesteder og raterne af uforsætlige drab er lave nok.

I løbet af indeværende og næste NOVANA-overvågningsperiode (hhv. 2017-2023 og 2024-2029) må odder forventes at etablere en større bestand på hele Fyn, hvorfra den kan etablere faste eller regelmæssige forekomster på øerne i Det Sydfynske Øhav.

Såfremt den positive udvikling for odder også fortsætter på Sjælland, kan odder forventes at etablere mere sammenhængende forekomster på Vest- og Sydsjælland samt Lolland-Falster i indeværende eller næste NOVANA-overvågningsperiode. Herfra kan den sprede sig og etablere faste eller regelmæssige forekomster på småøerne i Smålandsfarvandet og i Nordsjælland.

4. Referencer

- Andersen LW, Elmeros M, Johansson DK, Søgaard B & Madsen AB 2021. Fund af odder på Sjælland og Lolland siden NOVANA-overvågningen i 2017. Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi.
- BEK nr. 674 af 08/07/1996. Bekendtgørelse om stoprist eller spærrenet i fiskeredskaber i visse salte vande. <http://Retsinformation.dk>
- BEK nr. 1615 af 11/12/2015. Bekendtgørelse om rekreativt fiskeri i salt- og ferskvand samt redskabsfiskeri mv. i ferskvand. <http://Retsinformation.dk>
- BEK nr. 781 af 29/05/2020. Bekendtgørelse om fiskeri og fredningsbælter omkring Sjælland. <http://Retsinformation.dk>
- Berg S 1993. Spærrenet i kasteruser - effekt på fangst af ål. Danmarks Fiskeriundersøgelser, Silkeborg.
- Hammershøj M, Madsen AB, Bruun-Schmidt IØ, Gaardmand B, Jensen A, Jensen B, Jeppesen JL & Laursen JT 1996. Overvågning af odder (*Lutra lutra*) i Danmark 1996. Videnskabelig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser, nr. 172.
- Hurrell R 2017. Otter mortalities within fixed traps in Devon. Environment Agency.
- Jensen A 1964. Odderen i Danmark. - Danske Vildtundersøgelser 11.
- Kruuk 1995. Wild otters. Predation and populations. Oxford University Press.
- Landa A & Guidos S 2019. Bycatch in local fishery disrupts natural reestablishment of Eurasian otter in western Norway. Conservation Science and Practice. 2020;2:e208.
- Leth P & Byrnak E. 1996. Odder (*Lutra lutra* L.) genfundet på Sjælland. Flora og Fauna 101: 41-46.
- Loso K & Roos A 2019. Citizen science in Eurasian otter (*Lutra lutra*) research sighting reports and findings of dead otters. IUCN Otter Specialist Group Bulletin 36: 7-16.
- Madsen A & Søgaard B 1994. Stop-grids for fish traps in Denmark. IUCN Otter Specialist Group Bulletin, 9.
- O'Leary C, Cruikshanks R, Becerra-Jurado G & Gargan P 2020. The use of otter guards in fyke net surveys and their effect on catches of European Eel *Anguilla Anguilla*. Fisheries Research 228, 105570.
- Reuther C 2002. Otters and fyke nets - some aspects which need further attention. IUCN Otter Specialist Group Bulletin 19: 7- 20.
- Reuther C & Krekemeyer A 2004. On the way towards an Otter Habitat Network Europe (OHNE). - Habitat no. 15. GN Gruppe Naturschutz, Hankelsbüttel.
- Søgaard B & Madsen A 1996. Forvaltningsplan for odder (*Lutra lutra*) i Danmark. Skov- og Naturstyrelsen, Miljø- og Energiministeriet.
- Therkildsen OR, Wind P, Elmeros M, Alnøe AB, Bladt J, Mikkelsen P, Johansson LS, Jørgensen AG, Sveegaard S & Teilmann J 2020. Arter 2012-2017. NOVANA. Aarhus Universitet. Videnskabelig rapport fra Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet, nr. 358.